

"להדשיין יבבר"

(יחזקאל מ"ז, י"ב)

דיוקים וביאורים על התורה

בלק (שנה ג') - גליון מס' 131

פרק כ"ב פסוק ב'

"וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי".

ונראה דטעם שהוזכר רק בלק בראיה מה שנעשה לאמורי ואילו כלפי מה שפחדו כתיב בפסוק ג' "ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל" הרי דהוזכר כללות מואב. עוד יש לדקדק מדוע בתחילת הפרשה לא הוזכר ש"וירא בלק בן צפור מלך מואב את כל אשר עשה ישראל לאמרי" ומדוע רק בפסוק ד' כתיב "ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא". אכן יתורצו הדברים על פי מה דכתב רש"י בפסוק ד' "בעת ההוא לא היה ראוי למלכות מנסיכי מדין [סיחון] היה וכיון שמת סיחון מנוהו עליהם לצורך שעה". והביא השפתי חכמים שבפסוק נקרא גם מנשיאי מדין וגם מנסיכי סיחון דכתיב ביהושע ("ג, כ"א) "ואת נשיאי מדין את אוי ואת רקם ואת צור ואת חור ואת רבע נסיכי סיחון" ובמדרש נאמר שצור הוא בלק, לכן כיון שהיה מנסיכי סיחון ראה ממש בעיניו כל מה שנעשה לסיחון ולאמורי עמו וסיפר זאת למואב ואז לכן "ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל". ולכן על ראיית בלק לא כתבה "מלך מואב" כיון שבשעת ראייתו את המלחמה היה מנסיכי סיחון ועדיין לא מלך על מואב, אבל לאחר שסיפר להם מה שנעשה לסיחון ועמו אז כיון ששמעו ממנו שמת סיחון אז מינוהו למלך עליהם בעת ההיא.

פרק כ"ב פסוק ט"ז

"ויבאו אל בלעם ויאמרו לו כה אמר בלק בן צפור אל נא תמנע מהלך אלי".

ונראה לומר שבדוקא לא הזכיר לשון מלכות "כה אמר בלק בן צפור [מלך מואב] אל נא תמנע מהלך אלי" לפי שבלק הגיע ממקום מושבו של בלעם וכמו שפירש רש"י על הפסוק "וישלח מלאכים אל בלעם בן בער פתורה אשר על הנהר ארץ בני עמו לקרא לו" שארץ בני עמו של בלק משם היה וזה היה מתנבא ואומר לו עתיד אתה למלוך א"כ בלעם הכיר את בלק כשעדיין לא מלך ולכן לא הזכיר לו בהתנשאות שהוא מלך מואב. דהרי זה נאמר לו שיהיה ע"י בלעם. ורק בלעם כששאלו הקב"ה מי האנשים האלה ענה לו (פסוק י') "ויאמר בלעם אל האלקים בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי" להגדיל מעלתו של בלק בעיני הקב"ה כדי שיסכים שילך וכמו כן שיוחשב בעיני הקב"ה שמלכים שולחים אליו לקרוא לו כדי שיקלל אנשים.

ש"ש לדון

שנינו באבות (פ"ב מ"ו) "אף הוא [הלל] ראה גולגולת אחת שצפה על פני המים אמר לה על דאטפת אטפוך וסוף מטיפיך יטופון". וביארו כל המפרשים על שהרגת את חבריך והצפת את גולגולתו בנהר לכן גם הרגו אותך והציפו את גולגולתך בנהר וסוף מציפיך שגם יהרגום ויציפו את גולגולתם בנהר. והיינו שלמדו שהטפה הוי מלשון טיפה והיינו שראה הלל את גולגולתו צפה בין טיפות המים של איזה מקום. ונראה להוסיף על פי מה דמובא בירושלמי ברכות (י"ג.) שאומר שם הירושלמי שבקריאת שמע מרומז עשרת הדברות וכל אחת מהדברות מרומזת בתיבה אחרת עיי"ש. ולא תרצח מרומז בתיבות "ואבדתם מהרה" מאן דקטיל מתקטיל. הרי רואים מהתורה שמי שהורג נהרג. עוד נראה להוסיף שבשירת האזינו כתיב (ל"ב, ב) "יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" הרי דדברי תורה נמשלו לטל ומטר והיינו מים ולכן שראה גולגולת צפה על פני המים אמר על דאטיפת והיינו לרמז על הטיפה של דברי תורה שעברת על לא תרצח אטיפוך. עברו ההורגיך על דברי תורה ורצחו אותך. וכך יהיה לרוצחך שירצחו אותם. ואפשר להוסיף שעל מטר נאמר "יערף כמטר לקחי" וכן מצינו ברוצח שנאמר בעגלה ערופה "וערפו שם את העגלה בנחל" שהורגים בעריפת ראש העגלה.

עוד נראה להוסיף שעל דאטפת היינו מלשון הטפת מוסר וכמו שדורש הירושלמי בברכות (י"ב.) שחמורים דברי זקנים מדברי נביאים ומוכיח מהפסוק במיכה (ב', ו) "אל תטיפו יטיפון לא יטיפו לאלה לא יסג כלימות" ושם בפסוק י"א כתיב "לו איש הלך רוח ושקר כזב אטף לך ליין ושכר והיה מטיף העם הזה" והיינו שאמר הנביא אם אין אתם רוצים לשמוע דברי נביאים שמעו דברי חכמים שפירשו על התורה שנקראת יין ושכר. וא"כ כאן על שהטיפף והיינו שהוכיח נהרג כמו שמצינו בזכריה שהרגוהו. וכן מצינו בירמיה שרצו להורגו והשליכוהו לבור טיט היון ולחצר המטרה. ולכן על שהוכיח הרגוהו וסוף הורגיו שיהרגום.

והיצמדות לבעל פעור. ומה עוד שזהו דרכו של בלעם ששטוף בזימה שהרי בא על אתונו.

"ויהר אף בלק אל בלעם ויספק את כפיו ויאמר בלק אל בלעם לקב איבי קראתיך והנה ברכת ברך זה שלש פעמים".

ונראה דהדגיש לו בלק שברך שלוש פעמים לומר שיש לו חזקה לכו"ע של שלוש פעמים שמבקשים ממנו לקלל ובמקום זאת מברך. וכן ישראל חלה עליהם הברכה ע"י חזקה של ג' פעמים והם בחזקת מבורכין. ונראה להטעים הדברים ש"והנה ברכת ברך זה שלש פעמים" ש"זה" בגמטריה י"ב והיינו שאת הי"ב שבטים ברכת ברך זה שלש פעמים וא"כ הם בחזקת מבורכים.

"ויקם בלעם וילך וישב למקמו וגם בלק הלך לדרכו".

ולשון לדרכו אפשר לומר שקאי על בלק שהלך לדרכו דרך רשעים תאבד להחטיא בני ישראל ע"י בנות מדין וכזבי בתו בעריות ועבודה זרה. ואפשר לומר שהלך לדרכו דרך הרשע של בלעם והיינו עצתו שאלקיהם של אלה שונא זימה ולכן תחטיאם בזימה והיצמדות לבעל פעור. ומה עוד שזהו דרכו של בלעם ששטוף בזימה שהרי בא על אתונו.

<p>לעילוי נשמת סבי מורי ר' דב אריה בדי יצחק וצל סבתי מורתי מלכת ה' נחום נע</p>	<p>לעילוי נשמת סבי מורי ר' אהרן בדי משה וצל סבתי מורתי נחמת מ' ראברתם דב נע</p>	<p>הארות והערות נשמח לקבל בפלאפון 0527166194</p>	<p>הגליון השבוע נתרם להצלחת התורם וב"ב ברוחניות ובנשמיות</p>
--	---	--	--